

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.02.2015, sen. zn. 29 NSČR 8/2013, ECLI:CZ:NS:2015:29.NSCR.8.2013.1

Číslo: 73/2015

Právní věta: Důvodem ke zrušení konkursu podle ustanovení § 308 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona není (nemůže být) pouhé jiné právní hodnocení těch skutečností, z nichž vyšel insolvenční soud v rozhodnutí o úpadku. Oproti úpravě obsažené v § 44 odst. 1 písm. a) zákona č. 328/1991 Sb. dovoluje ustanovení § 308 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona zrušit konkurs na majetek dlužníka, jestliže podle stavu insolvenčního řízení v době, kdy insolvenční soud rozhoduje o zrušení konkursu, lze uzavřít (postavit najisto), že dlužník nebyl v úpadku v době vydání rozhodnutí o úpadku, a zároveň nebyl ve stavu úpadku (při odhlédnutí od vlastních účinků rozhodnutí o úpadku a o prohlášení konkursu na majetek dlužníka) ani později (v době od rozhodnutí o úpadku do rozhodnutí dle § 308 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona). Pro účely závěru, že dlužník nebyl v úpadku v době vydání rozhodnutí o úpadku ani později (v době od rozhodnutí o úpadku do rozhodnutí dle § 308 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona), přihlíží insolvenční soud i k těm pohledávkám (v posuzovaném období existujícím), které věřitelé neuplatnili v insolvenčním řízení (např. proto, že zmeškali lhůtu určenou k přihlášení pohledávky, nebo proto, že jejich pohledávku uhradila jiná osoba /spoludlužník, ručitel, apod./). Vydal-li insolvenční soud na základě dlužnického insolvenčního návrhu rozhodnutí o úpadku, jímž zjistil jen hrozící úpadek dlužníka, je závěr o naplnění předpokladů pro zrušení konkursu dle § 308 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona podmíněn tím, že dlužníku nehrozil úpadek v době vydání rozhodnutí o úpadku ani později (v době od rozhodnutí o úpadku do rozhodnutí dle § 308 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 26.02.2015

Spisová značka: 29 NSCR 8/2013

Číslo rozhodnutí: 73

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Insolvence, Konkurs, Úpadek

Předpisy: § 136 odst. 1 IZ

§ 3 IZ

§ 308 odst. 1 IZ

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením ze dne 11. 5. 2012 zamítl K r a j s k ý s o u d v Hradci Králové (dále jen „insolvenční soud“) návrh dlužníka R., s. r. o. v likvidaci, na zrušení konkursu.

Insolvenční soud vyšel z toho, že:

1) Usnesením ze dne 9. 3. 2012 zjistil insolvenční soud (k insolvenčnímu návrhu dlužníka /jednajícího soudem jmenovaným likvidátorem/ z 26. 10. 2011) úpadek dlužníka a prohlásil konkurs na jeho majetek.

2) Při přezkumném jednání a následné schůzi věřitelů z 11. 5. 2012 poukázal právní zástupce dlužníka na to, že konkurs by měl být zrušen, jelikož se přihlásil pouze jeden věřitel. Dne 15. 5. 2012 pak insolvenčnímu soudu došel návrh dlužníka na zrušení konkursu (B-6) dle § 308 odst. 1 písm. a) zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), v jehož rámci dlužník poukazoval na „rozhodnutí Vrchního soudu v Praze č. j. 1 VSPH 1103/2010-B-17 a na ustálenou judikaturu Nejvyššího soudu (konkrétně na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Odo 551/2006](#) /jde o usnesení ze dne 27. 4. 2006, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 9, ročník 2006, pod číslem 137, které je - stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže - dostupné i na webových stránkách Nejvyššího soudu/).

Na tomto základě insolvenční soud uzavřel - vycházející z ustanovení § 3 odst. 1 až 3 a § 308 insolvenčního zákona - že:

1) V době „prohlášení úpadku a konkursu“ byl dlužníkův úpadek osvědčen tím, že sám dlužník tvrdil, že je v úpadku pro existenci dvou věřitelů. Proto je možno vést konkurs byť jen na jednoho přihlášeného věřitele.

2) Druhý „nepřihlášený věřitel“ se musí smířit s tím, že počká, zda po konkursu pro něj něco zbude, aby mohl vést výkon rozhodnutí na majetek dlužníka. Přihlášením jen jednoho věřitele však „mnohost věřitelů existuje, závazky jsou po dobu delší třiceti dnů po lhůtě splatnosti, závazky dlužník není schopen plnit“.

3) Insolvenční správce naznačil v podání doručeném insolvenčnímu soudu 2. 5. 2012 (B-2), že určitý majetek (dva byty v H. K.) se podaří navrátit (do majetkové podstaty dlužníka) a za této situace by návrh právního zástupce dlužníka mohl umožnit vyvedení majetku ze společnosti.

K odvolání dlužníka V r c h n í s o u d v Praze usnesením ze dne 31. 8. 2012 potvrdil usnesení insolvenčního soudu.

Podle odvolacího soudu se z obsahu spisu podává, že:

1) O úpadku dlužníka bylo rozhodnuto usnesením (insolvenčního soudu) ze dne 9. 3. 2012, které nabylo právní moci dne 6. 4. 2012.

2) Do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka se přihlásil jediný věřitel (Finanční úřad v H. K. /dále jen „finanční úřad“/) s pohledávkou ve výši 909 783 Kč.

3) Zatím nebyl dohledán žádný majetek dlužníka a insolvenční správce prověřuje právní úkony učiněné dlužníkem v době před podáním insolvenčního návrhu, neboť dlužník převedl dvě bytové jednotky za podmínku, které by mohly vést k závěru o neúčinnosti těchto úkonů vůči věřitelům.

4) Pohledávky druhého z věřitelů označeného v insolvenčním návrhu (šlo o Krajský soud v Hradci Králové) byly uhrazeny (podle zprávy věřitele z 18. 6. 2012) k 7. 5. 2012 a k 7. 6. 2012.

Poté odvolací soud - cituje ustanovení § 308 odst. 1 insolvenčního zákona - formuloval následující závěry:

1) Jak správně uvádí dlužník, k problematice zrušení konkursu pro nesplnění předpokladů pro konkurs se při výkladu § 44 odst. 1 písm. a) zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“), vyjádřil Nejvyšší soud v usnesení sp. zn. [29 Odo 551/2006](#). V něm konstatoval, že dle ustanovení § 44 odst. 1 písm. a) ZKV lze konkurs zrušit až po uspokojení pohledávek za podstatou, pokud úpadce nemá žádného konkursního věřitele nebo věřitele s pohledávkou, která by mohla být uspokojena při rozvrhu částky získané zpeněžením majetku patřícího do konkursní podstaty jako pohledávka, kterou není potřebné v konkursu přihlásit.

2) Právní úprava zrušení konkursu pro nesplnění jeho předpokladů byla v § 44 odst. 1 písm. a) ZKV upravena obdobně jako v § 308 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona. Ustálený výklad podmínek pro zrušení konkursu z uvedeného důvodu lze proto aplikovat i pro poměry insolvenčního zákona.

3) To ovšem znamená přesný opak toho, čím v odvolání argumentoval dlužník, neboť zrušení konkursu lze podle citovaného usnesení Nejvyššího soudu připustit, až když dlužník nemá žádného věřitele a jsou uhrazeny i všechny jeho pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim na roveň postavené dle § 168 a § 169 insolvenčního zákona.

4) V projednávané věci nejsou uvedené předpoklady splněny, neboť v řízení zůstává přihlášen jako věřitel finanční úřad a dosud nejsou uspokojeny pohledávky insolvenčního správce na náhradu nákladů insolvenčního řízení a jeho odměnu (které jsou pohledávkami za majetkovou podstatou dle § 168 insolvenčního zákona) a není zřejmé, zda se podaří pokrýt úhradu pohledávek insolvenčního správce ze složené zálohy.

5) Nejsou dány podmínky pro zrušení konkursu dle § 308 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona ani pro zrušení konkursu dle § 308 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona (do insolvenčního řízení se přihlásil alespoň jeden věřitel), takže lze přitakat závěru insolvenčního soudu, že není důvod zrušit konkurs.

Proti usnesení odvolacího soudu podal dlužník dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, a o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c), odst. 3 o. s. ř., namítaje, že jsou dány dovolací důvody uvedené v § 241a odst. 2 o. s. ř., tedy, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (odstavec 2 písm. a/), že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (odstavec 2 písm. b/) a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení.

Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí přisuzuje dovolatel postupu soudu při rozhodování o odměně a nákladech insolvenčního správce, s tím, že potud se odvolací soud odchýlil od vlastního rozhodnutí sp. zn. (správně sen. zn.) 2 VSPH 348/2009.

Podle dovolatele nelze souhlasit s právními závěry odvolacího soudu, které neodpovídají zjištěnému skutkovému stavu, nejsou podepřeny zákonnými předpisy (zejména insolvenčním zákonem a vyhláškou č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů /dále jen „vyhláška“) a neodpovídají ani usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. (správně sen. zn.) [29 NSČR 27/2010](#) (jde o usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2010, uveřejněné pod číslem 64/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek /dále jen „R 64/2011“).

K tomu dovolatel dále argumentuje (za použití ustanovení § 1 odst. 1 a 5 a § 5 vyhlášky) ve prospěch závěru, že v této insolvenční věci by vyúčtování odměny a nákladů insolvenčního správce nemohlo přesáhnout výši plynoucí z R 64/2011, kterou lze pokrýt zálohou. Insolvenční soud proto pochybil (a zatížil řízení vadou ve smyslu § 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř.), jestliže nevyhověl návrhu, aby vyzval

insolvenčního správce k vyčíslení jeho finančních nároků vyplývajících z insolvenčního řízení a aby poté vyplatil insolvenčnímu správci odměnu ze zálohy (složené ve výši 25 000 Kč). Odvolací soud nenapravit pochybení insolvenčního soudu a v části týkající se pohledávky insolvenčního správce je (tak) napadené usnesení nepřezkoumatelné. Tímto postojem soudů se uměle vždy vytváří druhý věřitel v osobě insolvenčního správce, ačkoliv v podstatě tomu tak není, dodává dovolatel, jenž v této souvislosti cituje z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 16. 9. 2009, sp. zn. [30 Cdo 3947/2007](#), pasáž týkající se nepřezkoumatelnosti rozsudku.

Podle dovolatele neobstojí (v provedeném dokazování nemá oporu) ani závěr insolvenčního soudu, že „(...) úpadek dlužníka byl prokázán (...), neboť to ve svém návrhu dlužník tvrdil (...)“. Z provedeného dokazování a z přezkumného jednání byl zjištěn opak (nebyla zjištěna mnohost věřitelů). Soud se nezabýval tím, proč druhý věřitel nepřihlásil pohledávku (dovolateli je známo, že druhá pohledávka a druhý věřitel neexistuje, což zjistil po podání insolvenčního návrhu a po prohlášení konkursu). Usnesení insolvenčního soudu je také nepřezkoumatelné (dovozuje dovolatel), neboť své úvahy opírá o skutečnosti, jež nejsou skutečnostmi právními, a poukazuje na důkazy, jejichž provedením by byl zjištěn opak toho, o čem soud tvrdí, že má za prokázáno.

U vědomí závěrů obsažených pod bodem XXXIX. stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu [Cpjn 19/98](#) (jde o stanovisko ze dne 17. 6. 1998, uveřejněné pod číslem 52/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek /dále jen „R 52/1998“/), dovolatel poukazuje na odlišnost jeho věci spočívající v tom, že zde nejsou „jiné“ pohledávky (takže nic nebrání zrušení konkursu dle § 308 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona). Odvolacímu soudu dovolatel v této souvislosti vytýká, že dostatečně nevyložil, proč by závěr citovaný z R 52/1998 měl platit i v této věci, ani nevyložil, proč se např. nezabýval dalším závěrem z R 52/1998, podle kterého „(první) přezkumné jednání totiž soud může nařídit, jen jsou-li splněny (trvají-li) předpoklady konkursu. Okolnost, že správce, případně úpadce, disponuje listinami, z nichž je patrné, že úpadce má řadu věřitelů, kteří své pohledávky do konkursu nepřihlásili, tu žádného vlivu nemá.“ Odtud plyne (podle dovolatele) povinnost soudu zrušit konkurs. K uvedenému dovolatel cituje z díla Kozák, J., Budín, P., Dadam, A., Pachel, L.: Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář. Praha, ASPI, a. s., 2008, str. 404 (dále jen „Komentář“), následující pasáž:

„Důvodem pro zrušení konkursního řízení dle ustanovení § 308 odst. 1 písm. a) je dodatečné zjištění, že není osvědčen dlužníkův úpadek. (...) Insolvenční soud vyhoví návrhu na zrušení konkursu, pokud původní osvědčení stavu úpadku k okamžiku rozhodnutí o úpadku insolvenčním soudem je novými zjištěními vyvráceno a současně stav úpadku nenastal ani následovně po vydání rozhodnutí o úpadku a způsobu jeho řešení konkursem“.

Dovolatel upozorňuje, že likvidátor mohl při podání insolvenčního návrhu konat chybně (lhostejno proč) a akcentuje následky nezákonného konkursu pro dlužníka a jeho společníky. Podle dovolatele „z důvodu hrozby následků nezákonného konkursu, ale i ze samotné podstaty soudního řízení, z Listiny základních práv a svobod a z Ústavy je soud povinen rozhodovat na podkladě doložených a prokázaných skutečností, a nikoliv jinak“. Nelze (tedy) přijmout závěr soudů, že uvedl-li insolvenční návrhovátelem v návrhu, že má vícero věřitelů dlouhodobě po splatnosti, je úpadek dlužníka prokázán (což platí obzvlášť tehdy, nebylo-li toto tvrzení prokázáno při přezkumném jednání a není-li prokázáno dosud).

Dovolatel opět zdůrazňuje, že rozhodnutí o úpadku nabylo právní moci 6. 4. 2012 a do insolvenčního řízení se přihlásil jediný věřitel, takže není splněna zákonem stanovená (s ostatními předpoklady úpadku dle § 3 odst. 1 písm. b/ a c/ insolvenčního zákona kumulativně působící) podmínka úpadku dle § 3 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona, konkrétně mnohost věřitelů. Proto (logicky) nelze uvažovat ani o způsobu řešení úpadku.

Ustanovení § 308 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona je ustanovením kogentním a soud byl povinen rozhodnout o zrušení konkursu z úřední povinnosti i bez návrhu, jelikož nedošlo ke zpeněžení podstatné části majetkové podstaty dlužníka. Dovolatel dovozuje, že označené ustanovení přebírá zásadu z ustanovení § 44 ZKV (podle kterého soud v případě /i/ dodatečného/ zjištění, že nejsou zcela splněny podmínky úpadku, konkurs zruší, neboť existence úpadku je vždy hmotněprávním předpokladem pro vedení konkursu na majetek dlužníka). Míjí, že shodně se vyslovuje „judikatura Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Odo 827/2005](#)“ (jde o usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2007, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 11, ročník 2007, pod číslem 169) a z tohoto rozhodnutí cituje pasáž, podle níž:

„Ratio legis úpravy obsažené v § 44 odst. 1 písm. a) ZKV tkví v tom, aby měl konkursní soud k dispozici nástroj, kterým v dalších fázích konkursního řízení, následujících po prohlášení konkursu, bude moci i bez návrhu (z úřední povinnosti) zohlednit zjištění, že tu nejsou předpoklady pro konkurs.“

Argumentaci odvolacího soudu, jenž s poukazem na ustanovení § 168 insolvenčního zákona dovodil, že je splněna podmínka mnohosti věřitelů, jelikož je zde i pohledávka insolvenčního správce, má dovolatel za „právní nesmysl“, s tím, že takový výklad popírá smysl a použitelnost ustanovení § 308 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona. Je-li tu jediný věřitel, není důvod řešit jeho pohledávku za dlužníkem v insolvenčním řízení; pro takové případy se užije institut výkonu rozhodnutí (exekuce), což Nejvyšší soud již také judikoval. Souhlasem s výkladem odvolacího soudu, by Nejvyšší soud připustil, aby probíhala insolvenční řízení s jediným přihlášeným věřitelem.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í:

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. 12. 2012) se podává z bodu 7., článku II, zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Usnesení, jímž odvolací soud potvrdil usnesení, kterým odvolací soud zamítl dlužníkům návrh na zrušení konkursu, je usnesením „ve věci samé“ a Nejvyšší soud shledává dovolání v dané věci přípustným podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) o. s. ř. ve spojení s § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., když ve výkladu ustanovení § 308 insolvenčního zákona spočívá napadené rozhodnutí na řešení otázky dovolacím soudem v insolvenčních poměrech neřešené.

Nejvyšší soud se nejprve věcí zabýval v rovině právního posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.).

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Nejvyšší soud úvodem zdůrazňuje, že ve vztahu mezi jednotlivými dovolacími důvody taxativně vypočtenými v § 241a odst. 2 a 3 o. s. ř. neplatí vztah příčiny a následku (z existence jednoho nelze usuzovat na naplnění druhého); srov. shodně např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. [29 Odo 268/2003](#), uveřejněného pod číslem 19/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 2013, sp. zn. [31 Cdo 3881/2009](#), uveřejněného pod číslem 10/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

Při úvaze, zda právní posouzení věci odvolacím soudem je ve smyslu ustanovení § 241a odst. 2 písm.

b) o. s. ř. správné, tedy dovolací soud vychází ze skutkových závěrů odvolacího soudu a nikoli z těch skutkových závěrů, které v dovolání na podporu svých právních argumentů (případně) nejprve zformuluje sám dovolatel. Pro tyto účely se též nezabývá námitkami, jež dovolatel ke skutkovému stavu věci, z něž vyšel odvolací soud, snesl prostřednictvím dovolacích důvodů dle § 241a odst. 2 písm. a) a odst. 3 o. s. ř.

Podle ustanovení § 3 insolvenčního zákona dlužník je v úpadku, jestliže má a) více věřitelů a b) peněžité závazky po dobu delší třiceti dnů po lhůtě splatnosti a c) tyto závazky není schopen plnit (dále jen „platební neschopnost“) (odstavec 1). Má se za to, že dlužník není schopen plnit své peněžité závazky, jestliže a) zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, nebo b) je neplní po dobu delší tří měsíců po lhůtě splatnosti, nebo c) není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo d) nesplnil povinnost předložit seznamy uvedené v § 104 odst. 1, kterou mu uložil insolvenční soud (odstavec 2). Dlužník, který je právnickou osobou nebo fyzickou osobou – podnikatelem, je v úpadku i tehdy, je-li předlužen. O předlužení jde tehdy, má-li dlužník více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku. Při stanovení hodnoty dlužníkovy majetku se přihlíží také k další správě jeho majetku, případně k dalšímu provozování jeho podniku, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník bude moci ve správě majetku nebo v provozu podniku pokračovat (odstavec 3). O hrozící úpadek jde tehdy, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků (odstavec 4).

Dle ustanovení § 308 insolvenčního zákona insolvenční soud rozhodne i bez návrhu o zrušení konkursu a) zjistí-li, že nebyl ani dodatečně osvědčen dlužníkův úpadek; to neplatí, došlo-li již ke zpeněžení podstatné části majetkové podstaty, b) zjistí-li, že zde není žádný přihlášený věřitel a všechny pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim postavené na roveň jsou uspokojeny, c) po obdržení zprávy insolvenčního správce o splnění rozvrhového usnesení, d) zjistí-li, že pro uspokojení věřitelů je majetek dlužníka zcela nepostačující; přitom se nepřihlíží k věcem, právům a jiným majetkovým hodnotám vyloučeným z majetkové podstaty (odstavec 1). Insolvenční soud rozhodne o zrušení konkursu též na návrh dlužníka, jestliže dlužník k tomuto návrhu připojil listinu, na které všichni věřitelé a insolvenční správce vyslovili se zrušením konkursu souhlas a na které je úředně ověřena pravost podpisu osob, které ji podepsaly (odstavec 2).

V této podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení insolvenčního zákona již v době, kdy insolvenční soud zjistil úpadek dlužníka a prohlásil konkurs na jeho majetek (9. 3. 2012), a dosud nedoznala změn.

Podle ustanovení § 44 odst. 1 písm. a) ZKV (ve znění účinném do 31. 12. 2007) soud usnesením zruší konkurs, ve kterém nedošlo k potvrzení nuceného vyrovnání, zjistí-li, že tu nejsou předpoklady pro konkurs.

Jak odvolací soud, tak dovolatel, se pro účely interpretace ustanovení § 308 odst. 1 insolvenčního zákona dovolávají srovnání s úpravou obsaženou (dříve) v § 44 odst. 1 písm. a) ZKV, majíce judikaturu k tomuto ustanovení za použitelnou (byť každý jinou měrou) i v insolvenčních poměrech.

Výkladem ustanovení § 44 odst. 1 písm. a) ZKV se Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi opakovaně zabýval, přičemž rozhodnou (ustálenou) judikaturu k tomu ustanovení lze shrnout následovně:

1) Při zkoumání důvodů pro zrušení konkursu podle ustanovení § 44 odst. 1 písm. a) ZKV se konkursní soud nezabývá správností procesního postupu soudu předcházejícího vydání usnesení o prohlášení konkursu, ani správností rozhodnutí o prohlášení konkursu, případně rozhodnutí je potvrzujícího (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 3. 2005, sp. zn. [29 Odo 963/2003](#), uveřejněném

pod číslem 29/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek – dále jen „R 29/2006“).

2) Posuzuje-li soud, zda jsou splněny předpoklady pro zrušení konkursu podle ustanovení § 44 odst. 1 písm. a) ZKV, před přezkumným jednáním, přihlíží ke všem řádně a včas přihlášeným pohledávkám, bez zřetele k tomu, zda je úpadce pokládá za sporné nebo zda je podle seznamu přihlášených pohledávek hodlá popřít správce konkursní podstaty (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2006, sp. zn. [29 Odo 208/2003](#), uveřejněné pod číslem 95/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek – dále jen „R 95/2006“).

3) Byl-li konkurs na majetek dlužníka prohlášen pro úpadek formou platební neschopnosti (§ 1 odst. 2, věty první, ZKV), nezakládá důvod ke zrušení konkursu podle § 44 odst. 1 písm. a) ZKV sám o sobě rozsah zjištěného majetku konkursní podstaty, je-li uspokojení pohledávek konkursních věřitelů vázáno na nutnost zpeněžení tohoto majetku. Takovým důvodem není ani skutečnost, že přihlášené pohledávky konkursních věřitelů nebyly pravomocně rozsouzeny k tomu příslušným orgánem nebo že nejde o jinak vykonatelné pohledávky (R 95/2006).

4) Jestliže po prohlášení konkursu na majetek dlužníka nepřihlásil u soudu alespoň jeden věřitel své nároky, ačkoliv od výzvy učiněné podle ustanovení § 13 odst. 1 ZKV uplynula doba nejméně třiceti dnů, a jestliže tu nejsou ani jiné pohledávky, které by mohly být uspokojeny při rozvrhu částky získané zpeněžením majetku patřícího do konkursní podstaty, soud po uspokojení pohledávek za podstatou (§ 32 odst. 1 ZKV) zruší konkurs podle ustanovení § 44 odst. 1 písm. a) ZKV. (...) Okolnost, že správce, případně úpadce, disponuje listinami, z nichž je patrné, že úpadce má řadu věřitelů, kteří své pohledávky do konkursu nepřihlásili, tu žádného vlivu nemá (R 52/1998, bod XXXIX., str. 208 /384/).

5) Důvod ke zrušení konkursu podle § 44 odst. 1 písm. a) ZKV pro absenci věřitelů není dán, je-li zde alespoň jeden konkursní věřitel. Totéž platí, má-li úpadce věřitele s pohledávkami, které by mohly být uspokojeny při rozvrhu částky získané zpeněžením majetku patřícího do konkursní podstaty coby pohledávky, které není potřebné v konkursu přihlásit. K neuspokojeným pohledávkám, které věřitelé do konkursu nepřihlásili, ač tak měli učinit nebo ohledně kterých vzali konkursní věřitelé přihlášku v průběhu konkursu zpět, se nepřihlíží (usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Odo 551/2006](#)).

6) I když úpadce nemá žádného konkursního věřitele nebo věřitele s pohledávkou, která by mohla být uspokojena při rozvrhu částky získané zpeněžením majetku patřícího do konkursní podstaty jako pohledávka, kterou není potřebné v konkursu přihlásit, lze konkurs zrušit podle ustanovení § 44 odst. 1 písm. a) ZKV až po uspokojení pohledávek za podstatou (usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Odo 551/2006](#)).

Z těchto judikatorních výstupů (na nichž Nejvyšší soud nemá – pro poměry zákona o konkursu a vyrovnání – důvod cokoli měnit) se především podává, že kdyby je měl Nejvyšší soud uplatnit i v poměrech insolvenčního zákona (jak prostřednictvím poukazu na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Odo 827/2005](#) žádá dovolatel), byla by skutečnost, že dovolatel nebyl (jak tvrdí) v úpadku ani v době vydání rozhodnutí o úpadku (9. 3. 2012), právně bezcenná (srov. opět R 29/2006).

K tomu Nejvyšší soud dodává, že pro insolvenční řízení nelze bez dalšího (automaticky) přejímat judikatorní závěry ustavené při výkladu zákona o konkursu a vyrovnání (a to především proto, že insolvenční zákon obsahuje poměrně podrobná procesní pravidla, jež je třeba vnímat v jejich komplexnosti a jejichž pojetí ne vždy /a to zpravidla záměrně/ odpovídá tomu, jak bylo v obdobné procesní situaci postupováno za účinnosti zákona o konkursu a vyrovnání). Srov. shodně např. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2010, sen. zn. [29 NSČR 30/2009](#), uveřejněného pod číslem 14/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 14/2011“), nebo důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 7. 2012, sen. zn. [29 NSČR 15/2010](#), uveřejněného pod číslem

10/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 10/2013“).

Ustanovení § 308 insolvenčního zákona v podobě citované výše se v insolvenčním zákoně nachází již od doby, kdy byl tento zákon přijat (od 30. 3. 2006). Vládní návrh insolvenčního zákona projednávala Poslanecká Sněmovna Parlamentu České republiky ve svém 4. volebním období 2002 – 2006 jako tisk č. 1120, přičemž ke smyslu úpravy obsažené v § 308 insolvenčního zákona se vyjadřuje důvodová zpráva k vládnímu návrhu insolvenčního zákona (její zvláštní část) následovně:

„Ustanovení § 308 až 313 osnovy vycházejí z institutu zrušení konkursu známého z dosavadní úpravy, významně jej však zpřesňují a doplňují. Především se formulací § 308 dává jednoznačně najevo, že tento institut není náhradou opravných prostředků proti rozhodnutím o úpadku a o prohlášení konkursu. Postup podle odstavce 1 písm. a) má být reakcí na skutečnost, že ani následně (po rozhodnutí o prohlášení konkursu) nebyl osvědčen dlužníkův úpadek nebo že zde není přihlášených věřitelů a pohledávky uvedené v § 168 a 169 jsou uspokojeny (srov. obdobně § 158). Zrušení konkursu z tohoto důvodu však nebude možné, jestliže již byla zpeněžena podstatná část majetkové podstaty.“

Podstatu změn týkajících se institutu „zrušení konkursu“ v insolvenčních poměrech (v porovnání s poměry ustavenými zákonem o konkursu a vyrovnání) přiléhavě vystihuje dovolatelem zmiňovaný Komentář. V něm se na dané téma uvádí (obsáhleji, než zmiňuje dovolatel), že:

„Důvodem pro zrušení konkursního řízení dle ustanovení § 308 odst. 1 písm. a) je dodatečné zjištění, že není osvědčen dlužníkův úpadek. K takovéto situaci může dojít v případě, kdy k rozhodnutí o úpadku a způsobu jeho řešení formou konkursu dojde např. za nezájmu samotného dlužníka, který nereaguje na podání vůči němu směřovaná, ať již vědomě či z nedbalosti. V důsledku toho může dojít k závěru insolvenčního soudu o úpadku dlužníka. Poté co usnesení o úpadku dlužníka nabude právní moci, dlužník začne být aktivní a tvrdí, v podání u insolvenčního soudu, že stav úpadku, o kterém bylo rozhodnuto, u něj nenastal. Svá tvrzení však musí soudu doložit, soud si dle ustanovení § 86 k tomuto tvrzení může provést i další důkazy (str. 404, bod 2.).

Insolvenční soud vyhoví návrhu na zrušení konkursu, pokud původní osvědčení stavu úpadku k okamžiku rozhodnutí o úpadku insolvenčním soudem je novými zjištěními vyvráceno a současně stav úpadku nenastal ani následovně po vydání rozhodnutí o úpadku a způsobu jeho řešení konkursem. Hospodaření dlužníka tedy není v úpadku v okamžiku, kdy insolvenční soud o návrhu na zrušení konkursu rozhoduje (str. 404, bod 3.).

I za situace, kdy nedošlo ani k dodatečnému osvědčení dlužníkova úpadku, je překážkou pro zrušení konkursu aktuální stav konkursního řízení, v němž již došlo ke zpeněžení podstatné části majetkové podstaty (str. 404, bod 4.).“

Tuto argumentaci lze doplnit potud, že postup podle ustanovení § 308 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona není (jak plyne i z důvodové zprávy shora) náhradou opravných prostředků proti rozhodnutí (usnesení), jímž insolvenční soud (ve shodě s ustanovením § 136 odst. 1 insolvenčního zákona) zjistil, že dlužník je v úpadku nebo že mu úpadek hrozí (rozhodnutí o úpadku), ani proti rozhodnutí (usnesení), jímž insolvenční soud (ve shodě s ustanovením § 4 a § 244 insolvenčního zákona) rozhodl o způsobu řešení dlužníkova úpadku konkursem (prohlásil konkurs na majetek dlužníka). Jinak řečeno, důvodem ke zrušení konkursu podle ustanovení § 308 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona není a nemůže být pouhé jiné právní hodnocení těch skutečností, z nichž vyšel insolvenční soud v rozhodnutí o úpadku.

Oproti dřívější úpravě obsažené v § 44 odst. 1 písm. a) ZKV dovoluje ustanovení § 308 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona zrušit konkurs na majetek dlužníka (a ve smyslu § 309 odst. 3 a 4

insolvenčního zákona skončit insolvenční řízení právní mocí rozhodnutí, kterým se konkurs ruší), jestliže podle stavu insolvenčního řízení v době, kdy insolvenční soud rozhoduje o zrušení konkursu, lze uzavřít (postavit najisto), že dlužník nebyl v úpadku (ať již ve formě platební neschopnosti nebo ve formě předlužení) v době vydání rozhodnutí o úpadku, a zároveň nebyl ve stavu úpadku (při odhlédnutí od vlastních účinků rozhodnutí o úpadku a o prohlášení konkursu na majetek dlužníka) ani později (v době od rozhodnutí o úpadku do rozhodnutí dle § 308 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona).

Smyslem této úpravy je zabránit tomu, aby (za situace, kdy k vydání rozhodnutí o úpadku postačuje „osvědčení“ úpadku) (k tomuto pojmu srov. R 14/2011 a R 10/2013), insolvenční řízení neprobíhalo (nebylo dále vedeno) tam, kde podle nových (!) zjištění učiněných v další fázi insolvenčního řízení (po rozhodnutí o úpadku a po prohlášení konkursu na majetek dlužníka) zejména ve vazbě na stav přihlášených pohledávek po skončení lhůty k tomu určené nebo po jejich přezkoumání a zjištění (§ 165, § 173 a násl., § 190 a násl. insolvenčního zákona) a na stav pohledávek za majetkovou podstatou (§ 168 insolvenčního zákona) a pohledávek jim na roveň postavených (§ 169 insolvenčního zákona) nebyl dlužník ve stavu úpadku ani v době vydání rozhodnutí o úpadku ani později a s přihlédnutím k těmto „následným“ zjištěním tak zhojit (nebo alespoň zčásti napravit) účelové zneužití insolvenční úpravy insolvenčními navrhovateli (lhostejno, zda jde o věřitelský insolvenční návrh nebo o dlužnický insolvenční návrh) (při vědomí, že těmto pokusům nelze zcela předejít rozhodnutím o insolvenčním návrhu).

Pro účely závěru, že dlužník nebyl v úpadku v době vydání rozhodnutí o úpadku ani později (v době od rozhodnutí o úpadku do rozhodnutí dle § 308 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona), přitom insolvenční soud přihlíží i k těm pohledávkám (v posuzovaném období existujícím), které věřitelé z rozličných důvodů neuplatnili v insolvenčním řízení (např. proto, že zmeškali lhůtu určenou k přihlášení pohledávky, nebo proto, že jejich pohledávku uhradila jiná osoba /spoludlužník, ručitel, apod./).

K tomuto aspektu věci zbývá dodat, že vydal-li insolvenční soud (na základě dlužnického insolvenčního návrhu /srov. § 3 odst. 4 a § 97 odst. 3 insolvenčního zákona/) rozhodnutí o úpadku, jímž zjistil (dle § 136 odst. 1 insolvenčního zákona) jen hrozící úpadek dlužníka, je závěr o naplnění předpokladů pro zrušení konkursu dle § 308 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona podmíněn (v duchu téže logiky) tím, že dlužníku nehrozil úpadek v době vydání rozhodnutí o úpadku ani později (v době od rozhodnutí o úpadku do rozhodnutí dle § 308 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona) (k výkladu pojmu „hrozící úpadek“ srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2010, sen. zn. [29 NSČR 1/2008](#), uveřejněné pod číslem 88/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Úprava obsažená v § 308 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona dále vychází z toho, že po zpeněžení podstatné části majetkové podstaty dlužníka nemůže následné (pozdější) zjištění, že dlužník nebyl a není v úpadku, vést k (byť zčásti) účinnému odstranění následků založených pravomocným rozhodnutím o úpadku a prohlášením konkursu na majetek dlužníka a pro tento případ již zrušení konkursu zapovídá.

Přiléhavý tedy není ani úsudek odvolacího soudu, že právní úprava zrušení konkursu pro nesplnění jeho předpokladů byla v § 44 odst. 1 písm. a) ZKV upravena obdobně jako v § 308 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona a že ustálený (konkursní) výklad podmínek pro zrušení konkursu z uvedeného důvodu lze proto aplikovat i pro poměry insolvenčního zákona.

Pro poměry dané věci se z těchto závěrů podává (v návaznosti na obsah insolvenčního spisu), že:

1) Šlo o dlužnický insolvenční návrh (dlužník - právnická osoba v likvidaci jednal při podání insolvenčního návrhu prostřednictvím soudem jmenovaného likvidátora), jenž z hlediska osvědčení

rozhodných skutečností podléhal režimu ustanovení § 132 odst. 1 insolvenčního zákona.

2) Insolvenční navrhovatel (dlužník - dovolatel) v insolvenčním návrhu podaném u insolvenčního soudu 26. 10. 2011 (A-1) tvrdil, že má peněžité závazky po dobu delší třiceti dnů po lhůtě splatnosti (z roku 2011) vůči:

a) finančnímu úřadu (ve výši 909 783 Kč) a

b) krajskému soudu (ve výši 1000 Kč),

což dokládal u finančního úřadu potvrzením o stavu osobního daňového účtu dlužníka z 2. 6. 2011 a u krajského soudu usnesením krajského soudu ze dne 15. 3. 2011, opatřeným doložkou, podle které nabylo právní moci dne 12. 4. 2011, a přihláškou pohledávky do likvidace z 25. 7. 2011 (A-3). K tomu insolvenční navrhovatel dále uvedl, že tyto závazky není schopen plnit po dobu delší tří měsíců po lhůtě splatnosti. Tyto skutečnosti vzal insolvenční soud za osvědčené v rozhodnutí o úpadku dlužníka.

3) Podle sdělení krajského soudu z 18. 6. 2012 (B-15) dluh uvedený v insolvenčním návrhu (neuhrazený soudní poplatek) byl uhrazen 7. 5. 2012.

4) V takto nastaveném skutkovém rámci (při současném /dovoláním nezpochybněném/ zjištění neexistence dlužníkovy majetku postačujícího k plnému uspokojení pohledávek uvedených v insolvenčním návrhu) je závěr (z nějž vyšly oba soudy), že dlužník byl v úpadku v době vydání rozhodnutí o úpadku, „do očí bijící“.

Žádná ze skutečností, jež podle obsahu spisu vyšly najevo po rozhodnutí o úpadku, nepopírá existenci obou (!) pohledávek, s jejichž úhradou byl dlužník v prodlení po dobu delší tří měsíců v době rozhodnutí o úpadku (9. 3. 2012), ani majetkovou nedostatečnost dlužníka způsobující neschopnost plné úhrady těchto pohledávek. Již na tomto základě lze proto uzavřít, že důvod zrušit konkurs dle § 308 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona vskutku nebyl dán. Skutečnost, že krajský soud pohledávku nepřihlásil do insolvenčního řízení a že jeho pohledávka zanikla zaplacením po rozhodnutí o úpadku, závěr, že dlužník byl v úpadku v době rozhodnutí o úpadku, nevyvrací.

V situaci, kdy nejsou splněny předpoklady pro aplikaci § 308 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona (jelikož po rozhodnutí o úpadku nevyšly najevo žádné skutečnosti, jež by vylučovaly stav úpadku dlužníka ve formě platební neschopnosti v době, kdy insolvenční soud úpadek zjistil), je z hlediska důvodu pro zrušení konkursu na majetek dlužníka právně bezcenný argument, že insolvenční řízení v současnosti probíhá pouze s jediným přihlášeným věřitelem (finančním úřadem). Závěr, že existence jediného přihlášeného věřitele není sama o sobě důvodem pro zrušení konkursu na majetek dlužníka, je totiž ve světle dikce § 308 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona závěrem triviálním (toto ustanovení dovoluje zrušit konkurs /při splnění dalších tam popsanych předpokladů/, jen není-li zde „žádný“ přihlášený věřitel).

Za daného stavu věci je právně bezvýznamná i dovolací argumentace k pohledávce insolvenčního správce (konkurs nemůže být zrušen bez zřetele k této pohledávce).

Dovolateli se tedy prostřednictvím dovolacího důvodu dle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. nepodařilo zpochybnit správnost napadeného rozhodnutí.

Dovolání není důvodné ani v rovině dovolacího důvodu dle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. Vady řízení, jež dovolatel pojí s tímto dovolacím důvodem, se totiž mají týkat prokazování pohledávky insolvenčního správce z titulu konkursní odměny; (ne)existence této pohledávky však (jak vysvětleno výše) nemůže ovlivnit závěr, že není důvod pro zrušení konkursu.

Dovolatel sice v dovolání formálně neohlašuje dovolací důvod dle § 241a odst. 3 o. s. ř. (jímž lze namítat, že napadené rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování), slovně se však k němu přihlašuje argumentem, že odůvodnění soudu (o tom, že byl prokázán úpadek dlužníka) „v provedeném dokazování nemá oporu“.

K tomu Nejvyšší soud uvádí, že u dovolání přípustného (jako v této věci) jen podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. (ve spojení s § 238a odst. 1 písm. a/, odst. 2 o. s. ř.), nemá dovolatel tento dovolací důvod k dispozici (jak plyne přímo z dikce § 241a odst. 3 o. s. ř.), takže skutkové námitky tohoto charakteru jsou pro výsledek dovolacího řízení opět právně bezcenné.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), se nepodávají ani ze spisu. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243b odst. 2, část věty před středníkem, o. s. ř.).